



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 39 · 8. januar
Sesjonen 2019–2020

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste votingtidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte onsdag den 8. januar 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 39):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:00:11]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Olaug Vervik Bollestad, Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Dag-Inge Ulstein vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Terje Aasland.

Terje Aasland (A) [10:00:43]: En av de absolutt største kvalitetene ved norsk landbruk er at vi bruker landets ressurser ikke bare der det er optimalt, men også der det er mer marginale områder, slik at hele landets ressurser brukes. Derfor går mitt spørsmål til landbruksministeren, for landbruk over hele landet, med melk- og kjøttproduksjon, er et veldig klart uttrykt politisk ønske og en målsetting.

De siste ukene har vi vært vitne til at Landbrukssamvirket, Nortura og TINE avviker og nedbemanner flere steder i landet. På Otta avvikles slakteriet til Nortura, en hjørnesteinsbedrift der 63 ansatte nå mister jobben. Det at Gudbrandsdalen står uten slakteri, et av de tetteste dyreområdene i landet, er helt uforståelig, og det har skapt stort opprør, som vi kan lese om i dagens Nationen. I Klassekampen i går kunne vi lese at TINE, som en følge av den omstruktureringen de må gjennom, sier opp hele 430 ansatte. Strukturrasjonaliseringen og sentraliseringen innen næringsmiddelindustrien gir grunn til bekymring og skjer på tvers av det som er Arbeiderpartiets målsettinger, fordi industri og produksjon henger tett sammen og er avhengig av hverandre.

I Arbeiderpartiet stiller vi oss nå spørsmålet: Hva er det regjeringen gjør i den situasjonen vi er inne i? Jeg håper at landbruksministeren er enig med Arbeiderpartiet i at vi skal øke norsk matproduksjon basert på norske ressurser. Da trenger vi virkelig et taktskifte i politikken og en aktiv satsing for å sikre flere arbeidsplasser innen næringsmiddelindustrien rundt omkring i landet – vi trenger ikke færre. Vi trenger kanskje nå mer enn noen gang en statsråd som ser sammenhengene.

Mitt spørsmål blir derfor: Hva vil statsråden gjøre nå for å sikre rammevilkår for norsk næringsmiddelindustri, slik at vi også i framtiden har en industri som foredler norskprodusert mat over hele landet?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:02:49]: Norge er avhengig av å ha et landbruk i hele landet. Samtidig er det norske landbruket bygd opp med samvirkemodeller som er eid av landbruket selv, for å ivareta melkeføringen, kjøttføringen og slakteribransjen. Nortura på Otta eies av bøndene selv. Jeg har bevisst aldri gått inn og blandet meg inn i samvirkemodellen. Det tror jeg heller ikke at Arbeiderpartiet har gjort så lenge jeg har kjent partiet. Det som er viktig for meg, er at rammevilkårene er til stede. Når Nortura nå velger å ta det drastiske skrittet som de gjør på Otta, mener jeg at styret i Nortura virkelig bør vise begrunnelser for dette, for det er ganske krevende både dyrevelferdsmessig og driftsmessig at det er så langt mellom slakteriene. Jeg har blitt gjort oppmerksom på det som står i Nationen i dag – at det er veldig mange som nå stiller opp for slakteribransjen spesielt på Otta, for å sikre et slakteritilbud i Gudbrandsdalen.

Når det gjelder næringsmiddelindustrien generelt, vil jeg si det er blitt gjort masse for foredlingsindustrien, enten det gjelder foredling av ulike matprodukter, eller det gjelder å legge til rette. En av de tingene er f.eks. formuesskatten på arbeidende kapital, som er viktig for nettopp å sikre at de som investerer tilbake igjen i bedriften, har muligheten til det og ikke tar dette i egen lomme.

Terje Aasland (A) [10:04:50]: Jeg tror formuesskatten i denne sammenheng er veldig uvesentlig, og det handler heller ikke om samvirkemodellen. Men det handler om landbrukspolitikken, det handler om hvordan en legger til rette for at markedsregulator skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte, en forutsigbar måte og en sikker måte. Det handler om hvordan vi ser på importvernet og forholder oss til det. Det handler om hvordan verdiene skal fordeles i en verdikjede for mat, fra produsent til forbruker. Det er det dette handler om, og det er det som er det sviktende grunnlaget og de utfordringene som ligger i rammebetingelsene.

Når landbruksministeren sier at hun er så opptatt av å sikre et landbruk over hele landet, må hun også være opptatt av å sikre en desentralisert slakteristruktur, som et eksempel. Da må statsråden vite hva hun har tenkt å gjøre med det, nettopp for å sikre at det skal opprettholdes et landbruk over hele landet, for den dagen en tar vekk slakteriene, tar en også vekk muligheten for å produsere lokalt. En kan ikke kjøre dyr fra nord til sør – det skjønner (presidenten klubber) sikkert selv statsråden. Så derfor: Hva vil statsråden gjøre (presidenten

klubber) for å sikre at vi har en desentralisert slakteri-struktur og et landbruk over hele landet?

Presidenten: Tiden er ute.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:06:04]: Jeg synes det er ganske spesielt at Arbeiderpartiet vil gå inn og styre samvirkemodellen, som Nortura er. Jeg har tiltro til at bøndene selv tar et grep når det gjelder deres egen foredlingsindustri. Men jeg har som statsråd og regjeringen har som regjering ansvar for å legge til rette for rammevilkår rundt industrien, og det er ikke sånnt at ikke skatter og politikk f.eks. har en betydning for foredlingsindustrien. Hvis en snakker med foredlingsindustrien, enten det gjelder i Rogaland eller andre steder i landet, er dette også viktige grep for oss, samtidig som vi skal legge til rette for produksjoner i hele landet. Og hvis en ser hva vi har gjort på investeringer for å sikre at vi har små og mellomstore bruk nettopp i distriktene, er det det vi har gjort.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Terje Aasland.

Terje Aasland (A) [10:07:06]: Igjen: Dette handler ikke om samvirkemodellen, og jeg har heller ikke utfordret samvirkemodellen i mine spørsmål. Jeg har snakket om rammebetingelsene for næringsmiddelindustrien, for lokal tilstedeværelse, ikke minst knyttet til slakteri-strukturen, hvor dette med markedsregulering, importvern, verdikjeden og fordeling av verdiene i matkjeden fra produsent til forbruker er helt vesentlig. Og så spør jeg: Hva har statsråden tenkt å gjøre med det, nettopp for å sikre at vi har en desentralisert mottaksstruktur, sånnt at de som driver og produserer f.eks. kjøtt i nord, kan levere til et slakteri i nord? Hva vil statsråden gjøre? Dette handler ikke om samvirkemodellen, men det handler først og fremst om jordbrukspolitikk og mulighetene for en særdeles viktig industri for at vi skal kunne opprettholde matproduksjon over hele landet.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:07:55]: Hvis representanten har lest Granavolden-plattformen, ser han at det står ganske tydelig om importvern, om markedsregulering, men også om forholdet til at vi har organisasjoner i Norge som er viktige for driften av norsk landbruk – organisasjoner hvor bøndene har samlet seg, og vi skal faktisk ha en dialog med dem. Jeg tror at den måten å drive norsk landbruk på har vist seg å være den beste. Så skal vi samtidig legge til rette for å ha et importvern – det er viktig for oss – og å ha en markedsregulering som sikrer at vi ikke får en overproduksjon. Det er viktige tiltak nettopp for å sikre et landbruk over hele landet, samtidig som vi bruker jordbruksoppjøret

for å sikre at bøndene har en mulighet for å produsere alle steder i vårt land og levere.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:09:04]: Næringsmiddelindustrien, altså produksjon av mat og drikke for oss som bor i dette landet, er den største industrien vi har på fastlandet i Norge i antall arbeidsplasser. Én av fem jobber i den industrien, som sørger for at vi har det vi trenger å spise og drikke hver dag. Derfor skaper denne typen saker enormt engasjement, og det er naturlig i en tid hvor arbeidsplasser sentraliseres og nedlegges, også i det offentlige.

I Sel kommune, der Nortura Otta ligger, er det kun litt over 60 pst. av folk i arbeidsfør alder som har arbeid. Derfor er denne typen industrianlegg kritisk for hele lokalsamfunn.

Mitt spørsmål går da til kjernen av politikken, for det er det vi skal bidra med. Ser landbruksministeren at noen av de grepene som tidligere landbruksminister Sylvi Listhaug presset gjennom, som har skapt ubalanse i markedet, bidrar til at arbeidsplasser nå blir sentralisert?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:10:09]: Til det som skjer innenfor landbruket: Jeg er opptatt av å ha små og mellomstore enheter nettopp for å sikre landbruk i Otta, Sel eller hvor det måtte være i landet vårt.

Så er det helt riktig at foredlingsindustrien er den største fastlandsindustrien vi har, og da gjelder det å sikre at man har industri. Det betyr at vi som nasjon må legge til rette for at det skal være mulig å drifte anlegg i hele landet.

Samtidig som vi har det, har bøndene samlet seg i virksomheter som TINE og Nortura, som ikke er offentlige etater, men som bøndene styrer helt selv. Jeg som statsråd må legge til rette for at det skal være mulig å drive i hele landet. Derfor svarer jeg at det har vært viktig for meg at samvirkemodellen står, men at Nortura-styret virkelig bør tenke gjennom om dette er en grei måte å fordele slakteribransjen på.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:11:20]: Det var absolutt ikke svar på spørsmålet. Jeg lurte på om landbruksministeren så at noe av det som Sylvi Listhaug gjorde og Fremskrittspartiet har presset gjennom, har bidratt til å skape de ubalansene som vi nå ser.

Litt lenger nord for Otta finner vi Follidal. Det er min nabokommune. Der opplevde folk at man direkte mistet næringsmulighet og arbeid som følge av at Sylvi List-

haug dro til med sentraliseringspolitikken. Fra en dag til den neste måtte folk legge ned kyllingproduksjonen fordi den ble sentralisert til de store anleggene hvor det er kort reisevei inn. Dermed mister vi muligheten til å ha arbeidsplasser og verdiskaping i en distriktskommune.

Derfor må jeg stille spørsmålet litt annerledes: Rett før jul la vi fram vår rød-grønne politikk for nettopp arbeidsplasser i hele landet. Ser landbruksministeren at det er en viktig inngang, at vi får en ny vår med tanke på at vi skal ha verdiskaping og produksjon spredt i hele landet?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:12:24]: Jeg har flere ganger sagt at ja, jeg er opptatt av industri i hele landet, altså næringsmiddelindustri. Jeg er opptatt av et landbruk i hele landet. Det betyr at jeg er opptatt av mindre og mellomstore enheter, ikke bare de store enhetene. Det betyr at da må man ha mottaksapparat som tar imot også de mindre enhetene. Det skal det være mulighet for.

Så er jeg helt enig, kvoten ble økt på kylling, på melk ble den ikke økt, men fordelingen ble endret. Når det gjelder melk, har en beholdt regionene nettopp for å sikre at en også skal ha en foredlingsindustri innenfor regionene – da tenker jeg på melk og melkeprodukter. Dette er veldig samvevd, det er jeg helt enig i. Derfor er det viktig at vi sikrer at det er små og mellomstore enheter som kan ivaretas med industri også på mindre plasser.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:13:23]: Politikk virker. Dette er i likhet med f.eks. fiskeri et spørsmål om hvor folk skal bo og hvem som skal kunne ha glede av å høste naturressursene. På samme måte som mange unge folk sliter med å få råd til å kjøpe kvote og fiskebåt, er det nå blitt akkurat på samme måten knyttet til muligheten for å få produsere melk. Fra Sylvi Listhaug satte i gang sin sentraliseringspolitikk ble det på kort tid dobbelt så dyrt å skaffe seg muligheten til å få melkeproduksjon som arbeid – dobbelt så dyrt. Det er penger som går direkte ut fra dem som ønsker å ha en framtid med melkeproduksjon som arbeid, og som plasseres i banker og andre institusjoner langt utenfor lokalsamfunnene.

Vil landbruksministeren, som nå er fra Kristelig Folkeparti, gjøre noe for å snu den utviklingen som Sylvi Listhaug og Erna Solberg har presset gjennom, som skaper disse ubalansene og tar penger vekk fra lokalsamfunn over hele landet?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:14:27]: Ja, det har vært en utfordring med melkekvoter som ikke bare

var fra den tiden da en endret taket på melkekvoten, den var faktisk også før det. Det har vært ulike priser mellom ulike regioner nettopp på grunn av at det har vært ulikt press på å drive med melk og melkeproduksjon. En kan bare se på forskjellene i pris på Vestlandet – de er ganske store på melkekvoter. Det som har vært viktig for meg, er å sikre overproduksjonen og at vi klarer å ta ut det som skal tas ut. Da er det offentlige med nettopp for å sikre at bøndene ikke skal ta regningen helt alene – selv om den egentlig lå hos dem – for å være med på å sikre at vi også har små og mellomstore bruk, og at alle må ta ned for å sikre at det er ulikheter i brukstørrelse for å sikre ulike typer melkeprodusenter.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:15:41]: Det er ingen tvil om at Senterpartiet var lite glad for nedlegginga av Norturas anlegg på Otta. Det var ei dårleg nyheit.

No er me opptekne av at statsråden og andre jobbar saman for å skapa ny aktivitet på anlegget på Otta. Samverka er ein del av den norske landbruksmodellen på fleire måtar. For det fyrste legg dei til rette for å ha eit landbruk i heile landet. Me har eit samverke som er til stades i heile landet, og ikkje minst eit samverke som har ei rolle som marknadsregulator som gjer at bøndene kan få skikkeleg betalt for produkta sine.

Då er mitt spørsmål, litt på bakgrunn av det som har vore sagt så langt: Kva tiltak ser statsråden for seg å gjera for å styrkja samverka når det gjeld moglegheita til å driva marknadsregulering, og dermed, indirekte, sikra landbruk og aktivitet i heile landet?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:16:48]: Hvis en går tilbake i tid og ser, er det også slik at Senterpartiet har vært opptatt av samvirkemodellene også som selvstendige modeller, nettopp fordi de eies av bøndene selv. Den beste måten, tror jeg, er faktisk å sikre at det finnes en god dialog mellom meg som statsråd, departementet, regjeringen og samvirkemodellene, så vi vet hvor skoen trykker. Det er ikke slik at jeg var informert om at de skulle legge ned på Otta. Det var noe Nortura gjorde helt selv.

Jeg er opptatt av at vi skal ha en desentralisert struktur, og ansvaret ligger der i fellesskap, også med samvirkemodellene. Derfor vil jeg også utfordre Nortura på hva de tenker – de har en mottaksplikt – om hvordan vi skal gjøre dette for å sikre dyrevelferd i Gudbrandsdalen spesielt, hvor det er så lange avstander. Og så må en utfordre styret på å si hvilket ansvar de tar.

Samtidig (presidenten klubber) skal jeg legge til rette for at vi har gode samvirkemodeller i Norge.

Presidenten: Da er tiden ute.

Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:18:11]: Bakteppet her er at det går føre seg eit distriktsopprør på mange område i det norske samfunnet. I helga fekk vi eit ferjeopprør, vi har hatt bunadsopprør, vi har hatt kystopprør innan fiskeri osv., osv. Det går føre seg ei politisk styrt nedlegging av distrikta som bekymrar mange her i salen og i store delar av landet. Det er bakteppet.

Så skjer det nedleggingar innanfor slakt og på mottak av jordbruksprodukt. Vi har sett det på mjølk, vi har sett det på kylling, vi har sett det på frukt og grønt. Dette er ein reaksjon på den jordbrukspolitikken som har vore ført, at ein tilpassar seg den situasjonen ein er i.

Oppdraget til landbruksministeren er å sikre auka matproduksjon med utgangspunkt i norske produkt og norske ressursar. Dette trekkjer teppet under det prosjektet.

Ein kan jo gjere mykje når denne typen mottak blir lagde ned. Spørsmålet er: Vil landbruksministeren gjere noko?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:19:15]: Ja, landbruksministeren vil gjøre noe. Jeg synes faktisk landbruksministeren sammen med bøndene selv gjør mye, spesielt i jordbruksoppjøret. Hvis representanten sikter til grønt og frukt, har vi laget en grønt- og fruktpakke, nettopp fordi vi der er langt fra selvforsynte. Det er enheter som passer veldig godt i Distrikts-Norge, for regjeringen er opptatt av å ha en produksjon i distriktene.

Vi har endret i kanaliseringspolitikken nettopp for å kunne ha beite og beitedyr i distriktene, der det er egnet for grasproduksjon, og ha kornproduksjon der det er egnet for det. Vi har sikret at regionene for melk er slik de har vært, at de beholdes, også der representanten kommer fra, Finnmark, om man skal selge noe innenfor regionen, nettopp for å sikre at man da har en melkeproduksjon i Finnmark.

Dette er den politikken – distriktspolitikken – som gjør at vi klarer å ha distrikter hvor en ønsker å bo og ønsker å produsere.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:20:20]: Det ulykksalige det blei vist til i eit tidlegare spørsmål, dei avgjerdene som blei gjorde da Sylvi Listhaug var landbruksminister, der ein heva taket – i realiteten fjerna taka for ulike produksjonar, spesielt på mjølk – har bidrege til ein kolossal konsentrasjon og sentralisering i jordbruket. Det er det vi no ser effekten av, ved at samvirka

ikkje ser grunnlag for å drive vidare med slakt og mottak av frukt og grønt. Dette var jo Kristeleg Folkeparti med på. Samtidig var Kristeleg Folkeparti også med på einigheita i jordbruksmeldinga, da vi hadde den oppe, der ein skjerpa oppdraget til regjeringa – Stortinget skjerpa oppdraget til regjeringa og bad regjeringa auke produksjonen med utgangspunkt i norske ressursar – som betyr at vi må ha ein mykje meir desentralisert struktur enn i dag. Det er positivt, det som skjedde i jordbruksoppjøret – og det at det kom ei lita frukt og grønt-pakke – men det er jo berre litt. Spørsmålet er: Kjem det verkeleg kraftfulle tiltak som gjer at vi kan snu den negative utviklinga, den negative sentraliseringa, som skjer no?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:21:26]: Jeg synes det er en veldig svartmaling av det som har vært de siste årene. Hvis en så på noe av det som sto i Nationen i går, om den samdriften som nå ønsker å selge kvoten på 800 000 liter melk, var det egentlig to samdrifter som lå rett ved siden av hverandre, med kun et par vegger imellom, og som var bygd for over 15 år siden. Da var det vel andre som satt i disse postene, skulle jeg tro. Det betyr at en har utfordret dette systemet over år, en har laget samdrifter over år, og bønder har gått sammen i fellesskap over år, nettopp for å sikre inntekter og fordi noen har hatt en annen tanke: at noen driver gården, og andre har inntekt på utsiden. Så dette er en viktig politikk, at vi må bygge stein på stein, sikre at vi har før og førproduksjon, sikre at vi har beitearealer, bruke våre egne ressurser og legge til rette for dette i jordbruksforhandlingene, for jeg er opptatt av å ha et landbruk i hele landet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:22:46]: I dag har NHO årskonferansen sin. Verdiskaping, eksportinntekter er viktig for NHO, men det er også viktig for Senterpartiet. Statsministeren har kome seg tilbake til Oslo og har halde innlegg om behov for ein meir næringsvenleg politikk.

Men denne regjeringa har altså brote med den næringsfridomen me tradisjonelt har hatt i Noreg. Regjeringa har innført eit nasjonalt forbod mot hald av pelsdyr – ei lovleg vare å kjøpa og selja i Noreg har vorte forboden å produsera i Noreg. Eg har sett på Instagram at statsråden har kosa seg i jula og feira med både ribbe og pinnekjøtt. Mange av dei i landet som driv med oppdrett av pelsdyr, har ikkje kosa seg i jula. Dei har hatt ei vanskeleg jul, for ikkje berre opplever dei ei regjering som nektar dei å driva på med næringa si, men dei har ei regjering som nektar å dekkja det økonomiske tapet som dei lir. Folk vil sitja igjen med store økonomiske tap

med den forskrifta til erstatning som er lagt fram. Det er ikkje mange familiar dette gjeld. Det er i underkant av 200 familiar som må bera prisen for regjeringa sin politikk. Kristeleg Folkeparti-leiar Ropstad forsøkte seg på tampen av 2019 med ein bodskap om at menneske har større verdi enn dyr. I denne saka meiner eg at dyra kanskje er behandla betre enn det regjeringa har behandla folka.

Så mitt spørsmål er: Meiner statsråden at det er rett at folk som vert fråtekne moglegheita til å driva næringsverksemd, skal sitja igjen med eit stort økonomisk tap? Kor stort økonomisk tap meiner statsråden er rimeleg? Er det f.eks. ok at enkelte aktørar tapar 1 mill. kr på regjeringa sin politikk?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:24:51]: Denne saken har jeg jo svart på ganske mange ganger i Stortinget. Kompensasjonsordningen for avvikling av pelsdyrhold er nå bygd på to føtter. Det ene er at en har kompensasjon i tid. Det betyr at en kan drive fram til 2025. I tillegg har en sagt bokført verdi for de som har investert ganske nylig, opprydning, de som går av med pensjon, og omstilling. Så fikk jeg inn alle høringssvarene til forskriften som var ute på høring i høst, og så laget vi en ny modell hvor vi også skjelte til bruksverdien og framtidig inntekt, og vi laget et tall for det, som NIBIO var med oss og regnet ut, som gjorde at andre som hadde lagt ned og ikke hadde den samme bokførte verdien, også fikk mulighet til det, noe som gjorde at veldig mange kom mye bedre ut enn det som var utgangspunktet. Det har vært saken.

Så er det sånn at det å legge ned en næring har vært krevende for Kristelig Folkeparti. Jeg har lyst til å si det – det har vært krevende for Kristelig Folkeparti. Men som regjering har vi tenkt at det å gå hen og si en skal dekke alt – det kan vi aldri garantere. Vi skal dekke det som er tapet for pelsdyr, men hvis folk har andre typer gjeld – på en gard, på et hus, på en hytte – kan jeg ikke garantere det. Men når vi har gått inn og laget de innretningene vi har gjort, kommer veldig mange veldig bra ut.

Geir Pollestad (Sp) [10:26:46]: Eg takkar for svaret, og eg kan lova at Senterpartiet vil fortsetja å ta opp denne saka fram til fleirtalet innser det umoralske og uanstendige i måten ein behandlar desse på. I november, då denne forskrifta vart lagd fram, skrytte statsråden av at ein hadde ei samla ramme på noko over 800 mill. kr. Det som har kome fram i ettertid, og som statsråden ikkje nemnde med eit ord, var at først gjev staten ei dårleg erstatning, og så må folk betala skatt av den kompensasjonen dei får. Då er mitt spørsmål: Ein snakka denne dagen i november om noko over 800 mill. kr, men når staten har teke tilbake sin del i skatt, kor mykje er då ordninga anslått til å vera på?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:27:38]: Den proposisjonen som foreligger, har til og med representanten Pollestad hatt i hende i mange, mange måneder. Hvis representanten Pollestad hadde lest på side 38, tror jeg det var, hadde han sett at det der står nettopp dette. Hvis han hadde lest hele proposisjonen, har det stått fra dag én. For det er sånn at vi skatter av framtidig inntekt. Vi skatter av inntekten vår, og det er det kompensasjonsordningen faktisk legger til rette for.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [10:28:15]: Eg trur ikkje det hadde hjelpt om alle i Senterpartiet hadde lese den, for me har stemt mot næringsforbudet, og me har stemt for anstendig erstatning. Spørsmålet mitt er for så vidt ikkje om det utløyser skatteplikt. Det har me funne ut at det meiner både finansministeren og landbruksministeren at det gjer, og at pelsdyrbøndene kan vera trygge på at staten kjem og tek sin skatt når dei har fått ein kompensasjon som ikkje dekkjer det økonomiske tapet. Det er det ikkje tvil om. Men når statsråden og fleirtalet valde å løfta fram eit beløp på noko over 800 mill. kr når dei skulle seia kor raus denne ordninga var, må ein jo forventa at ein har gjort berekningar av kor stor del av desse pengane staten tek tilbake igjen. Kor stor er ramma for kompensasjonsordninga når staten har teke tilbake den skatten som staten meiner at staten skal ha?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:29:13]: Jeg kan ikke stå her og si hvor stor den summen er, for jeg har den ikke i hodet. Det jeg kan si, er at det også er et estimert tall – det er 800–850 mill. kr. Vi vet ikke helt eksakt. Det er en anslagsbevilgning. Derfor vil en heller ikke vite hva som er det øverste tallet i denne beregningen. Så får en ta de tallene som kommer når det gjelder den skatteberegningen som ligger der. Men det har ligget i proposisjonen fra dag én, fra den statsråden som la den fram før jul i 2018.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:30:03]: Norge er et land med næringsfrihet, og for mange av oss er det slik at når man i et land med næringsfrihet innfører næringsforbud, skaper det svært vanskelige debatter og svært vanskelige forhold for dem som blir berørt. I slutten av november valgte regjeringen å komme med et nytt tilbud – en ny modell – til pelsdyrbøndene. En av årsakene til det var at det å basere seg på bokført verdi ga noen urimelige og vilkårlige utslag. Men da er det også veldig rart at den nye modellen bare gjelder minkbøndene og

ikke revebøndene, for de som har de laveste bokførte verdiene i pelsdyrnæringen, er revebøndene. At de da ble fullstendig oversett i den nye, alternative modellen, er veldig vanskelig å forstå.

Kan statsråden gi en enkel og forklarlig forklaring på hvorfor en valgte å bedre modellen for minkbøndene, men ikke for revebøndene?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:31:07]: Jeg har lagt merke til at representanten Arnstad har uttalt at jeg skal ha gjort dette fordi det hadde best betydning for Rogaland, der jeg selv kommer fra. Slik er jeg ikke som statsråd. Det som er utgangspunktet for dette, er at lønnsomheten i revenæringen har vært lav i flere år. Ut fra den bruksverdidetaktningen som departementet har sett hen til for å lage den standardiserte endringen som ble gjort i november, faller reveoppdretterne utenfor, for det var ikke den samme lønnsomheten der som i minkoppdrett.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:31:52]: Jeg har ikke påstått at statsråden har gjort det ene eller det andre, men jeg har satt spørsmålsteget ved hva som er årsaken til denne grovt urimelige forskjellsbehandlingen av de to gruppene av pelsdyrbønder. Det er etter min mening svært vanskelig å forstå, hvis det var slik at den nye ordningen skulle prøve å bidra til å rette opp noen av de urimelige utslagene av at man baserte seg på den bokførte verdien, at en da velger fullstendig å overse den gruppen som har den laveste bokførte verdien, og som med regjeringens opprinnelige modell kanskje ville ha fått tilbake så lite som en tiendedel av den takserte verdien av den virksomheten de driver med. Det mener jeg at statsråden i liten grad adresserte. Nå har hun gjort det her, men samtidig:

Hvordan vil hun takle den urimeligheten som det nå oppfattes å være mellom de to gruppene av pelsdyrbønder, og som oppleves svært urettferdig fra revebøndernes side etter at en la fram den nye modellen?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:32:57]: For det første har jeg lyst å si til representanten at jeg er veldig glad for spørsmålet, for jeg mener det er viktig å si hvorfor det ble slik. Grunnen til at vi i tillegg til den bokførte verdien laget et tispertillegg, var å sikre at også de som ikke hadde bokført verdi, fikk et tispertillegg. Det er mye høyere for rev enn for mink, nettopp fordi en har et tispertillegg som skal prøve å ivareta det.

Jeg vil følge dette tett, for Stortingets vedtak går også ut på at hvis urimelighetene blir store, må vi gå inn og se på det og endre på det. Jeg har vist vilje til å endre hele

veien, for jeg er opptatt av å få en best mulig kompensasjon og at det skal oppleves mest mulig rettferdig. Men det er ulike produksjoner, og da blir det også ulikheter – slik er det. Derfor skal jeg følge dette tett.

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [10:34:06]: Arbeiderpartiet har hele veien vært helt tydelig på at den erstatningsordningen som i utgangspunktet var foreslått, og det som nå er foreslått, er en uanstendig løsning for en krevende sak. Jeg hadde egentlig forventet at statsråden hadde tatt et større ansvar for å rydde opp i det. Det er ikke presentert ett tall for Stortinget, ikke én oppdretter. Ikke noe sted er det vist til tall hvor en kan definere det som nå er erstatningsordningen, som god, og som er brukt av statsråden i dette svaret. Hun sier: De kommer veldig godt ut, mange. De gjør ikke det. Ikke ett tall er presentert for Stortinget hvor en viser at en kommer godt ut, eller at en står seg godt i oppgjøret.

At det er krevende for Kristelig Folkeparti, kan være forståelig, men det er mer krevende for de bøndene som nå ikke får kompensert for det de faktisk taper. Og mitt spørsmål er veldig enkelt: Vil statsråden nå bidra til at Stortinget får full oversikt over konsekvensene av det som regjeringen har gjennomført og foreslått når det gjelder kompensasjon?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:35:17]: Jeg har lagt fram en forskrift som i sum viser hva en får ved å bruke bokført verdi. Bokført verdi har ikke jeg tallet på, det har enkeltbrukerne tallet på. Jeg har lagt fram et tispertillegg som en vet summen av, jeg har lagt fram at alle får full dekning ved opprydding, og det er lagt inn 100 mill. kr i omstillingsmidler – som den ene modellen. Ved den andre modellen, som er alternativ kompensasjon, er det lagt fram 2 150 kr for minktipene, nettopp for å sikre den andre modellen.

Ut fra det har en laget de regnetallene som jeg har lagt til grunn for dette. Dette står tydelig i forskriften.

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [10:36:12]: Jeg tror det er verdt å ta utgangspunkt i at de som nå får forbud og opplever at de skal legge ned sin virksomhet, noe Arbeiderpartiet stemte for, opplever den erstatningsordningen som foreslås, som urimelig, fordi den ikke faktisk erstatter det som blir tapt. Og det er det som er det interessante. Når en ser på de takstgrunnlagene som er gjort så langt, viser de betydelige tap for hver enkelt bonde. Det er det som er forskjellen mellom et anstendig oppgjør og et mindre anstendig oppgjør, som regjeringen foreslår.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden, hvis hun ikke vil endre kompensasjonsordningen, faktisk vise Stortinget hva som ligger i de reelle takstverdiene som er der, og det som er erstatningsordningen som er foreslått med de ulike modellene fra regjeringens side? Vil hun faktisk vise disse konsekvensene for Stortinget?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:37:12]: Jeg mener at jeg har lagt fram det som det viser. Det gjør at de ulike bøndene har regnet ut hva de ulike tingene betyr for dem. Det mener jeg at også Stortinget kan finne med de takstene som ligger her. Det skulle blott mangle. Jeg har ingenting å skjule om de tallene som vi har lagt til grunn for denne beregningen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:38:00]: Mitt spørsmål går til utviklingsministeren.

Klimakrisen rammer de fattigste i verden aller hardest, og det er en stor urett at de som har gjort minst for å utløse krisen, er de som betaler den høyeste prisen. Derfor må vår utviklingspolitikk rettes inn både mot å hjelpe fattige land til å ta steget forbi fossilalderen i sin økonomiske utvikling og til tilpasning, f.eks. innenfor jordbruket, som gjør det mulig å utvikle et jordbruk som kan fø folk i en situasjon hvor klimaet endrer seg.

På klimatoppmøtet i Madrid var det lite å glede seg over, men én ting som mange la merke til, var et positivt initiativ fra 47 av de minst utviklede landene i verden. De ønsket å inngå et partnerskap hvor de tar på seg forpliktelser til en grønn utvikling av sine land mot at rike land forplikter seg til ambisiøse kutt i egne klimautslipp og samtidig en ambisiøs opptrapping av klimabistanden og penger til både klimatiltak og tilpasning i fattige land. Land som Storbritannia, Tyskland, Sverige, Finland, Danmark med flere underskrev dette initiativet og med det en forpliktelse til å jobbe sammen med de fattigste landene.

Norge underskrev ikke det som har fått navnet The Least Developed Countries Initiative for Effective Adaptation and Resilience, og mitt spørsmål er ganske enkelt hvorfor Norge ikke har signert.

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:39:40]: Jeg tror ikke det skal være noen tvil i denne salen om at klimatilpasning og det å forebygge naturkatastrofer, det å være på lag med de aller fattigste og se fattigdomsbekjempelse nettopp med utgangspunkt i de klimaendringene som rammer de mest sårbare, de fattigste, som ikke har vært med og bidratt til de konsekvensene, har vært noe av det aller viktigste etter at Kristelig Folkeparti kom inn i regjering og er så tydelig i plattformen.

I tillegg var jeg her og redegjorde for utviklingspolitikken i fjor, der nettopp det som representanten her spør om, var noe av det jeg brukte aller mest tid på i min redegjørelse. I løpet av det siste året har jeg brukt mye tid også på både å samtale med og lytte til lederne fra The Least Developed Countries, som representanten snakket om, om det er små øystater eller om det er de aller mest marginaliserte, og vi bruker mye av vår innsats og veldig mye av våre bidrag, også de økonomiske, nettopp for å møte de behovene som de landene har.

Vi tror at de store utfordringene knyttet til fattigdomsbekjempelse ligger nettopp i Afrika sør for Sahara. De største utfordringene knyttet til klimaendringene finner vi der. Vi finner 33 av de 47 minst utviklede landene der, og det er der vi har satt inn innsatsen vår.

Så er det mange ulike initiativ. Representanten viste til ett av dem, som kom opp på møtet i Madrid. Jeg kjenner ikke til diskusjonen der, men det er mange initiativ der vi tar lederskap. Blant annet er jeg invitert til å være med i Ban Ki-moons styre nettopp for klimatilpasning. Vi skal ha det første forberedende møtet nå i februar. Jeg kommer til å være veldig engasjert nettopp i den diskusjonen framover.

Så har spørreeren rett: I vår portefølje har klimatilpasning vært omtrent 7 pst. Vi har hatt en enorm innsats knyttet til utslippsreduksjon i utviklingspolitikken og internasjonalt, og vi jobber nå for å få en bedre balanse. Det har vært en direkte bestilling fra Stortinget, og det kommer jeg til å følge opp alt jeg kan i det året som ligger foran oss.

Audun Lysbakken (SV) [10:41:43]: Jeg takker for svaret og registrerer at utviklingsministeren ikke kjenner til dette konkrete initiativet. Da vil jeg oppfordre statsråden til å ta tak i det, for det er flere som har undret seg over at Norge, med den høye profilen vi skal ha på dette, ikke har sluttet seg til dette initiativet.

Når ungdommen vår har streiket for klimahandling, har de ikke bare streiket for kutt i norske utslipp, men også for økt internasjonal innsats og mer klimabistand. Vi må ta vårt ansvar, både for finansiering av grønn energi og for finansiering av tilpasning, sånn at f.eks. småbønder som nå rammes svært hardt – det er det tredje året på rad at vi har et økende antall sultende mennesker i verden – får en mulighet til å omstille seg og f.eks. dyrke planter som er i stand til å stå imot klimaendringene.

Vil utviklingsministeren love oss at vi i det budsjettet som kommer senere i år, får en kraftig opptrapping av klimabistanden?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:42:51]: Det er helt åpenbart at den totale klimafinansieringen er styrket. Vi har igjen lagt penger inn i tilpasningsfondet. Det er

flere av de områdene som har en betydelig styrking, på mer enn 500 mill. kr, nettopp knyttet til det jeg var inne på, med klimatilpasning, forebygging av naturkatastrofer og matsikkerhet, der nettopp småskalabønder er noen av de aller viktigste å nå for faktisk å nå de klimamålene vi har satt oss og skape den veksten som er bærekraftig i de minst utviklede landene. Jeg vil vise til at jeg har sagt at det vil være det aller viktigste feltet for meg som utviklingsminister og for regjeringen knyttet til utviklingsbistanden.

Vi har hatt utrolig mye å være stolte av. Uavhengig av hvem som har styrt i utviklingspolitikken, har vi tatt internasjonalt lederskap – på utdanning, på helse og ikke minst på det humanitære området. Men det jeg tror, og som jeg også har fått veldig klare tilbakemeldinger på fra denne salen, er at hvis vi ikke gjør det som skal til knyttet til de klimaendringene som rammer de aller fattigste i dag, vil folk dø. To tredjedeler av nye flyktninger er drevet på flukt nettopp på grunn av klimaendringer. Da skal vi gjøre det. Det er et ansvar jeg tar, og som jeg vil følge opp.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:44:06]: Jeg registrerer at det ikke er et løfte om å få kraftig opptrapping av klimabistanden på neste budsjett, men jeg regner med at statsråden vil jobbe for det.

Statsråden har med seg ut i verden en bagasje fra den innenlandske norske klimapolitikken som reduserer vår troverdighet når det gjelder nettopp det å kunne ha en ledende rolle i arbeidet for klimabistand og tilpasning internasjonalt. Mens en rekke av våre naboland kutter i sine utslipp, har Norge ikke klart det samme.

Generalsekretæren i Kirkens Nødhjelp, Dagfinn Høybråten, sa i sin kommentar til årets budsjett at den «passive klimapolitikken» som regjeringen fører, undergraver fattigdomssatsingen til regjeringen, og at det er nødvendig for å øke troverdigheten vår internasjonalt å gjøre en langt bedre jobb med kutt i egne utslipp enn det den handlingslammede sittende regjeringen gjør.

Er statsråd Ulstein enig med Dagfinn Høybråten?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:45:09]: Det er veldig mye av det Dagfinn Høybråten både har gjort, stått for og ment som jeg er veldig enig i.

Regjeringen gjør veldig mye for den nasjonale klimapolitikken. Det som er mitt ansvar, og som jeg er kalt inn hit for å svare på, er det som gjøres internasjonalt i utviklingspolitikken. Og jeg kan i alle fall garantere at vi skal gjøre alt som står i vår makt nettopp for å nå de målene som denne salen har satt, og som ligger nedfelt i vår politikk, i regjeringens politikk. Da er klimaarbeidet

noe av det aller, aller viktigste vi kan gjøre i tiden som ligger foran oss.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:45:50]: Et av virkemidlene vi har, er handlingsplanen for matsikkerhet. Som jeg var inne på, har vi en negativ utvikling der vi nå tre år på rad har sett et økt antall sultende mennesker i verden. Kampen mot sulten og kampen mot klimakrisen henger veldig nøye sammen.

Jeg registrerte at i forbindelse med budsjettet i høst, var det flere av de organisasjonene som er aller mest engasjert i kampen mot dette, som var skuffet over den satsingen som kom i forbindelse med handlingsplanen. For mens antallet mennesker som sulter, øker, får vi ikke en opptrapping av de midlene som går til dette, til å sikre matsikkerhet for fattige mennesker, som står i stil med utfordringen. Meldingen fra organisasjoner som Caritas og Utviklingsfondet i forbindelse med budsjettet var at Norge i dag, med de bevilgningene som ligger der i dag, ikke gjør sin del av jobben.

Er det noe statsråden vil rette på i det nye året?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:46:56]: Jeg vil rette på det som ble sagt fra representanten Lysbakken, for det stemmer ikke.

Det er faktisk slik at nettopp gjennom handlingsplanen knyttet til et bærekraftig matsystem øker vi finansieringen til både det som går på matsikkerhet og til klimatilpasset landbruk. Det er økt betydelig de siste årene. I budsjettet for 2020 øker regjeringen bevilgningene med 100 mill. kr til dette feltet. Vi ser det også de siste årene, at fra 2017 har budsjettet økt med 350 mill. kr. Med det vil det altså i 2020 brukes nesten 1,2 mrd. kr til matsikkerhet, fisk og landbruk. I tillegg til det er det penger som ikke er regnet med, til humanitær bistand til mathjelp, til støtte til norske sivilsamfunnsorganisasjoner, som også jobber på feltet, og til bedrifter og andre som jobber med mat og landbruk. Så jeg har lyst til å korrigere det som ble sagt, for det stemmer ikke. Det blir gitt mer til matsikkerhet, til bærekraftig landbruk, til klimatilpasning og til å få et bærekraftig matsystem.

Det regjeringen ønsker å få til her, er nettopp det som ble nevnt – å få økt oppmerksomhet på småskala matproduksjon. Vi vet de fleste matprodusentene i noen av disse landene er småskalabønder og fiskere. Det er rett og slett ikke riktig det som ble sagt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ingrid Heggø (A) [10:48:07]: Spørsmålet mitt går til samfunnsikkerhets- og beredskapsministeren.

Vik kommune med om lag 2 700 innbyggjarar vart nok ein gong isolert frå omverda nyttårshelga med stengt fjell og innstilt ferjesamband, i periodar òg utan straum – alt grunna værforholda. Heller ikkje helikoptertransport er då mogleg. Vikafjellsvegen eller ferje er Vik kommune sin transportåre ut til omverda. Dette skjer etter ei romjul med innestengde bygder i Fresvik og i Arnafjord, som er i same kommune.

Riksveg 13 over Vikafjellet, som går gjennom Vik kommune, er den mest stengde riksvegen med ca. 55 døgn stenging kvart år. Ferjesambandet mellom Vangnes og Hella er òg ofte stengt på grunn av uvær eller andre forhold. Når vind- og straumforhold gjer at ferja ikkje kan gå, då er bygda heilt isolert – ein vil ikkje koma seg til sjukehus, ein kan ikkje få hjelp ved ulykker, brann eller andre katastrofar.

Det er statsråden sitt ansvar at beredskapen er akseptabel for befolkninga i heile landet. Tunnel under Vikafjellet ville ha løyst akkurat denne utfordringa, og tunnelen låg inne i førre NTP – og er lova i alle valkampar, spesielt frå regjeringsspartia. Statsrådens partikolleaga Bård Hoksrud uttalte til NRK at dette vegprosjektet skulle framskundast, og det skulle påbegynnast allereie i 2014, altså for fem år sidan. Likevel tok regjeringa no tunnelen ut av NTP. Rassikringsmidlane er òg altfor små, og då får vi framleis stengde vegar på grunn av ras, som òg ofte tek med seg straumleidningane. Samstundes veit vi at vêret vert våtare og villare i framtida grunna klimaendringar.

Meiner statsråden at beredskapssituasjonen er akseptabel for Vik kommune, der kommunen er isolert gjentekne gonger i året, eller vil statsråden setja i verk tiltak?

Presidenten: Presidenten vil bare minne om at veiprosjekter nok ikke er denne statsrådens konstitusjonelle ansvar, men jeg overlater likevel til statsråden å vurdere hvordan hun vil svare på spørsmålet.

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [10:50:47]: Det er helt riktig, veiprosjekter er Samferdselsdepartementet og samferdselsministerens ansvar, men det jeg gjerne vil kommentere, er det som hører inn under mine ansvarsområder, nettopp beredskapsbiten.

Denne regjeringen har styrket beredskapen i hele landet siden vi tiltrådte kontorene våre i 2013. Noe av det første vi gjorde, var å bestille 16 nye redningshelikoptre. Vi har nå også sørget for det store hullet som den forrige regjeringen la i redningsbasestrukturen med seks baser, hvor man altså har et stort hull mellom Banak og Bodø, i Troms, som ikke har hatt den samme redningshelikopterberedskapen som resten av landet. Det har vi nå fått på plass etter bare noen måneder med en

egen samfunnssikkerhetsminister ved roret. Jeg mener av den grunn at vi styrker beredskapen.

Jeg vil også opplyse representanten om at kommunale beredskapsplaner ligger til den enkelte kommune å utarbeide på bakgrunn av ROS-analyser, som er spesifikke for de kommunene som utarbeider egne analyser. De analysene skal ivareta samfunnssikkerheten og ikke minst forutse hvilken type utfordringer kommunene er utsatt for når det gjelder naturhendelser.

Ingrid Heggø (A) [10:52:26]: Beredskapssituasjonen var jo nettopp det eg fokuserte på, men eg fokuserte òg på kva løysinga kunne ha vore. Redningshelikopter ville ikkje ha gått i det vêret vi har hatt.

Ei ny melding utan konkrete tiltak vil heller ikkje avhjelpa innbyggjarane i Vik kommune. Dei vil framleis ikkje koma seg til sjukehus og vil framleis ikkje kunna få hjelp viss det oppstår brann eller andre katastrofar når vêret er ille. Det er ikkje fyrste gongen Vik kommune er isolert, og det er sikkert ikkje siste gongen heller, men det som er spesielt her, er nettopp at ein tunnel ville ha avhjelpt, og han er teken ut.

Ordføraren i Vik har òg teke til orde for å få på plass eit nasjonalt avfallsdeponi med å byggja tunnel gjennom Vikafjellet. Men det er vel ikkje ansvarsområdet til statsråden, det heller, for forstår eg det riktig, er statsrådens ansvarsområde berre å følgja opp andre statsrådar. Eg trudde kanskje at det låg til statsministeren. Men er dette noko statsråden vil ta ansvaret for: å få ein akseptabel beredskapssituasjon for Vik kommune?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [10:53:45]: Å bygge et avfallsdeponi for å få en tunnel for beredskapen på veiene i landet vårt er faktisk heller ikke innenfor mitt ansvarsområde. Det tror jeg hele denne salen må være enig med meg i.

Nei, jeg har ikke bare et påseansvar overfor andre statsråder. Som samfunnssikkerhetsminister har jeg fastsatt instruks med krav til departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Vi fører tilsyn med at disse kravene oppfylles, og tilsynsrapportene vil være offentlige, og vi skal også være best mulig forberedt for å håndtere alvorlige hendelser. Som samfunnssikkerhetsminister har jeg også ansvar for å bidra til at arbeidet med forebygging og beredskap i de enkelte sektorene selvfølgelig holder mål.

Men nok en gang: Tunneler for å bygge avfallsdeponier er altså ikke innenfor mitt ansvarsområde, og jeg fraviker ikke mitt ansvarsområde ved å svare representanten på denne måten.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lene Vågslid.

Lene Vågslid (A) [10:55:01]: Så skjedde det igjen – me får svar frå ein samfunnssikkerheits- og beredskapsminister om kva ho ikkje har ansvaret for. Me har fått mange eksempel på det no – at samfunnssikkerheits- og beredskapsministeren i grunnen ikkje har ansvar for så veldig mykje innanfor det området, så eg har egentleg eit ganske enkelt spørsmål: Tidlegare – då Finansavisen påpeikte at statsråden ikkje har ansvar for så veldig mykje – har statsråden sagt at hennar ansvar er å sjå – sjå – på den totale beredskapen under eitt. Meiner statsråden at ansvaret til samfunnssikkerheits- og beredskapsministeren i Noreg berre er å sjå på den totale beredskapen, eller meiner statsråden at det er å handle, gjennomføre politikk, vere pådrivar og gjere noko med dei beredskapsmessige utfordringane som blir reiste her i Stortinget?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [10:55:54]: Tusen takk for et kjempegodt spørsmål. Her kan jeg opplyse. Denne beredskapsministeren har et ansvar, derfor har jeg tatt ansvaret nettopp med f.eks. å etablere syvende redningsbase i Troms, der regjeringen har fått kritikk for at vi ikke følger opp beredskapen. Representanten representerer et parti som har kritisert regjeringen for manglende beredskap, og representanten representerer samme parti som ikke gjorde noe med den tåkeleggingen som var i forbindelse med redningshelikopter i Troms.

Presidenten: Lene Vågslid – til oppfølgingsspørsmål.

Lene Vågslid (A) [10:56:30]: Eg skjønner at statsråden vil at dette skal handle om noko anna, men om ein høyrer på spørsmålet til Ingrid Heggø om situasjonen i Vik og dei konkrete eksempla ho ville ha svar på, får me igjen til svar at det er kommunane som har ansvar, eller så er det andre statsrådar som har ansvar. Meiner denne statsråden at regjeringas samfunnssikkerheits- og beredskapsminister har ein viktig funksjon for beredskapspolitikken i Noreg, eller er denne statsråden, som Ingrid Heggø påpeikte, ein statsråd som skal passe på dei andre statsrådene?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [10:57:03]: Jeg forstår at representanten nok en gang prøver på den samme runden, fra min første spørretime om akkurat det samme. Mitt sektoransvar omfatter bl.a. ansvaret for redning og beredskap, brann og elsikkerhet, produktsikkerhet, nødnett, anskaffelse av redningshelikoptre – vi har fått bestilt 16 av verdens beste redningshelikoptre, jeg mener det er et ganske stort ansvar – krisehåndtering og håndtering av Sivilforsvaret. Jeg har også ansvaret for Sysselmannen på Svalbard og de fagsakene

som angår de polare områdene. Videre har jeg ansvaret for etatsstyringen av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, hovedredningssentralene, Sivil klareingsmyndighet og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. På den bakgrunn har vi også fått et nasjonalt cybersikkerhetscenter – det første i landet – hvor vi har etablert et NC3 med politiet om samarbeid for beredskap og sikkerhet i hele landet.

Presidenten: Ole André Myhrvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:58:13]: Det er litt uklart hvilket ansvar som ligger hvor, men statsråden sa at hun hadde ansvar for å følge opp forebygging og planlegging, og at det holdt mål i regjeringen. Klimaendringer fører til ras, som det vi nå har sett. Det har det også gjort tidligere. Fagetaten NVE har sagt at de har en prioritert liste med 2,5 mrd. kr til rasforebyggende tiltak. Overvannsutvalget har foreslått en rekke tiltak for å forebygge ras og skred. Kommunene har fått strupt sin økonomi for å sette inn tiltak for å forebygge ras og skred. Vegvesenet har nå problemer med å følge opp sin liste over klimatilpassende tiltak. Hvorfor tar ikke statsråden ansvar for å følge opp og koordinere dette arbeidet på tvers i regjeringen, slik at vi i framtiden kan få fulgt opp fagetatens innstilling når det gjelder å ha klimaforebyggende tiltak, som vi absolutt trenger?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [10:59:15]: Det gjør jeg da absolutt. Jeg følger opp de enkelte statsrådene på disse områdene. Fagstatsrådene som har ansvar for oppfølgingen av effekten av klima- og naturhendelser, gjør det innenfor sine budsjetter. Det er alltid et budsjettspørsmål hvilke typer tiltak man kan ha, eller mengden av dem. Jeg som samfunnssikkerhetsminister følger opp de enkelte statsrådene og ser helheten i det. Jeg og de andre fagstatsrådene ønsker oss selvfølgelig alltid flere midler. Vi vet ikke hvor neste hendelse skjer. Vi vet ikke hvor neste skred går, eller hvor neste oversvømmelse skjer. Der er vært ganske krevende og utfordrende. Vi måtte ha en utømmelig liste hvis vi skulle klare – om det hadde vært et ønske – å skredforebygge og sette opp rassikring i enhver helning i landet vårt.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sandra Borch (Sp) [11:00:29]: Mitt spørsmål går til samfunnssikkerhetsministeren.

Før jul debatterte vi spørsmålet om valg av redningshelikopterbase, etter et forslag fra Senterpartiet som i utgangspunktet var et forslag om en faglig vurdering av hvor det var mest hensiktsmessig å legge basen. Før forslaget ble behandlet, landet regjeringen på Trom-

sø. Flertallet i fylkesting, kommuner og regionråd har pekt på Bardufoss. Til det er svaret fra statsråden at det er uttalelser hun ikke bryr seg noe som helst om. Nok en gang ser vi at regjeringen overkjører lokaldemokratiet i Nord-Norge.

Statsråden sa også at Senterpartiet løftet Bardufoss opp som et rent sysselsettingstiltak. Verken jeg eller Senterpartiet har noen gang brukt arbeidsplasser som et argument. Jeg mener det er gode argumenter for at basen bør ligge på Bardufoss.

Stortinget har i denne saken ikke blir forelagt noen som helst faglige vurderinger om hvor det er mest hensiktsmessig å legge denne basen. Så mitt spørsmål er: Hvorfor har ikke regjeringen gjort noen som helst faglige vurderinger og en utredning om hvor nye redningshelikopter i Troms skal være?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [11:01:45]:

Jeg må gå i rette med representanten fra Senterpartiet, som refererer til at jeg ikke bryr meg noe som helst om vurderingene eller beslutningene som er tatt i Troms fylkeskommune, eller av politikerne i Målselv. Det har jeg absolutt gjort. Jeg har lyttet til alle, men jeg har bare ikke vært enig. Jeg har lyttet til redningsfaglige råd fra 330-skvadronen og Hovedredningssentralen, som koordinerer alle hendelser. Jeg har også innhentet informasjon om hvor det er høyest aktivitet. Det er høyest aktivitet i Troms. Tromsø ligger nærmest kysten, og vi vet at den høyeste aktiviteten på sjøen er nord for og nordøst for Tromsø. Vi vet også at Tromsø ligger nærmere havet, og man kommer da raskere til unnsetning.

Jeg vet også at vi har sendt ut en RIF, «Request for Information», fra de ulike alternative kommersielle, private redningshelikopteraktørene, og alle har pekt på Tromsø. Derfor har jeg landet på Tromsø.

Da jeg tiltrådte som samfunnssikkerhetsminister, var noe av det første jeg tok tak i, å få en oversikt over helikopterkapasiteten i landet vårt, ikke minst i nord. Jeg trodde også da at Bardufoss var det beste alternativet, men jeg har altså landet på Tromsø ene og alene på grunn av redningsfaglige råd og fordi det redder flest liv, intet annet.

Jeg synes det er trist at man bruker en så viktig sak som en syvende redningsbase, som vi har jobbet med og ønsket oss i fryktelig mange år, til et politisk spill om redningskapasiteten i Troms.

Sandra Borch (Sp) [11:03:49]: Dette er en stor investering som skal gjøres, og jeg vil igjen spørre statsråden: Hvilke faglige vurderinger er blitt gjort i denne saken? Stortinget har behandlet en sak uten noen som helst faglige vurderinger. Ja, kanskje enkeltpersoner ved Hovedredningssentralen eller ved UNN, Universi-

tetssykehuset Nord-Norge, har uttalt seg, men det foreligger altså ingen skriftlig dokumentasjon om hva som er det beste basevalget.

Hvis man er opptatt av kysten, hvorfor har ikke statsråden da vurdert f.eks. Andøya som base, som egentlig er det beste alternativet, hvis det er kysten man er opptatt av?

Dette som poengterer min bekymring i denne saken, er at det ikke er blitt gjort noen som helst skriftlige faglige vurderinger, og kan statsråden forelegge Stortinget det? Og så vil jeg spørre statsråden: Hva er kostnadene for denne investeringen?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [11:04:49]:

Vi har faglig vurdert plasseringen av den fremtidige redningshelikopterbasen i tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementets krav. Jeg har ved gjentatte anledninger her, på spørsmål fra representanten Borch, svart at det er de redningsfaglige rådene vi har brukt. Vi har også brukt tall fra Hovedredningssentralen om hvor aktiviteten er høyest.

Andøya er et interessant spørsmål. Igjen: Hvorfor skulle den legges dit når vi har behov for gripbare kapasiteter i en redningsaksjon? Vi er helt avhengig av å komme til sykehus med pasienter. De fleste pasienter som er utsatt for denne type hendelser, trenger hjelp fra sykehus, og den type sykehus ligger i Tromsø, og ikke på Andøya.

Vi må også kunne hente inn gripbare ressurser med tanke på redning i fjell, og vi har altså den type kapasiteter i Tromsø, og ikke på Andøya. Igjen: Dette er ikke et sysselsettingstiltak; dette er et tiltak for redningskapasiteten i landet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Per Martin Sandtrøen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [11:06:15]: Ambulansehelikopter er allerede blitt etablert i Tromsø og på Evenes. Et redningshelikopter på Bardufoss vil utfylle denne beredskapen. Tall fra Hovedredningssentralen viser at over 60 pst. av oppdragene til redningshelikoptrene i Bodø og på Banak er ambulanseoppdrag, ikke redningsoppdrag. Det er ingen grunn til å anta at redningshelikopteret i Troms vil få vesentlig færre ambulanseoppdrag. Plasserer en derimot redningshelikopteret i Tromsø, vil det dermed være to helikoptre som utfører ambulanseoppdrag, men det er fortsatt ikke noen på Bardufoss.

Kan statsråden legge fram noen faglig dokumenterte anbefalinger som støtter argumentet om nærhet til sykehuset i Tromsø, og hvilken anbefaling har Universitetssykehuset Nord-Norge gitt?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [11:07:06]: Igjen: Det er altså slik at den høyeste aktiviteten er i Troms. Når det er høy aktivitet, er det også større sannsynlighet for at det er hendelser.

Det er helt riktig at redningshelikoptre utfører ambulanseoppdrag. Vi har også sett på redningsoppdragene fordelt i fylket som bakgrunn for beslutningen. Fra medio 2015 til medio 2018 hadde altså Tromsø-basen ca. 220 SAR-oppdrag, «Search and Rescue»-oppdrag. 50 prosent av disse var i Tromsø-området, 25 pst. var i den nordlige delen av Troms, altså Lyngen-området, som jeg kjenner godt – jeg har bodd der og klatret mye i Lyngen – og 13 pst. i indre del av Troms. Resten var andre steder, som i Vest-Finnmark, Finland og Sverige. Siden det er der den høyeste aktiviteten er, er det også der vi må ha kapasiteten for redningsoppdrag.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:08:14]: Nok en gang skal vi diskutere dette, og nok en gang skal vi diskutere dette uten å få svar på de spørsmålene som vi stiller til denne ministeren. Vi hadde den samme opplevelsen før jul. Jeg vil påstå at denne saken faktisk er for viktig til at man ikke skal gi politiske svar, for det fortjener Stortinget og det fortjener også befolkningen i Nord-Norge.

Det er ikke sånn at det har skjedd en beredskapsrevolusjon siden man fikk en beredskapsminister – overhodet ikke. Man har vel ikke merket veldig store forskjeller av det, men ut fra de svarene som blir gitt, skulle man nesten tro at det hadde skjedd.

Befolkningen i Troms har jobbet for redningshelikopterbase i lang, lang tid. Selv har jeg vært folkevalgt i Troms siden 2007 og har også jobbet med denne basen i mange år. Nå får vi en base, men det er mange usikkerheter rundt at den skal være i Tromsø. Det kommer til å bli fint, det også, men problemet er at den faglige utredningen ikke foreligger. Så mitt spørsmål er – jeg prøver nok en gang, slik de andre før meg har gjort: Kan Stortinget få se den faglige utredningen som er gjort?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [11:09:20]: At representanten fra Arbeiderpartiet sier at hun har jobbet med å få en syvende redningsbase siden 2007, er bemerkelsesverdig, for basestrukturen ble lagt i hennes partis regjeringperiode. Da var det seks baser som, med Arbeiderpartiet ved roret, ble lagt i Norge – ingen i Troms. Den utfordringen har jeg tatt på alvor. Den har jeg ordnet opp i i løpet av få måneder.

Igjen: Jeg har vært i Stortinget ved flere anledninger og fortalt hvilken bakgrunn som foreligger for valget av Tromsø og ikke Bardufoss. Jeg har gitt beskjed om at jeg også har sett på Bardufoss. Jeg trodde Bardufoss var det

mest naturlige valget. Høyest aktivitet er det i Troms. Vi har et sykehus i Tromsø. Vi er avhengig av sykehus for å komme de nødstedte raskt til unnsetning. Og et sykehus er ikke et sykehus; det er forskjell på hva slags innhold det er i sykehuset, hva slags type kompetanse det er der, og hva slags type hjelp de nødstedte har behov for.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:10:28]: Jeg kjenner Tromsø kjempegodt, jeg bor der. Så det går helt fint. Jeg kjenner også sykehuset veldig godt. Men det er jo sånn at man trenger et sykehus fordi man skal reise fra der ulykken har vært, til et sykehus, og det er uavhengig av hvor redningshelikopterbasen er.

Jeg prøver igjen, og jeg skal gjøre det veldig enkelt: Kan Stortinget få se den faglige utredningen? Jeg spør ikke om hvor mange ganger ministeren har fortalt oss disse tallene; jeg spør om Stortinget kan få den faglige utredningen som man har brukt når man har gjort denne vurderingen.

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [11:10:59]: Den syvende redningsbasen ble det orientert om i vår budsjettproposisjon, som er forelagt Stortinget, og som det er tatt en beslutning om her i denne sal. Etter de fleste hendelser som inntreffer, vil man som regel ende opp på et sykehus, noe som representanten helt riktig viser til. Men utfordringen er – som representanten ikke synes å ta innover seg – at et redningshelikopter må komme raskt tilbake til basen for å etablere seg på nytt for neste oppdrag. Hvis redningsbasen skal ligge på Andøya, så tar det litt tid fra Tromsø til Andøya. Det tar også tid fra Tromsø til Bardufoss, hvis man ønsker at basen skal ligge der. Den tiden er også til fratrekk for neste redningshelikopteraktivitet, og det redder liv. Tid gjelder.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme, og vi går til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:12:06]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenhengen til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Lars Haltbrekken til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Arne Nævra.

Spørsmål 5, fra representanten Emilie Enger Mehl til justis- og innvandringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Per Martin Sandtrøen.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Lars Haltbrekken til olje- og energiministerens, vil bli tatt opp av representanten Arne Nævra.

Arne Nævra (SV) [11:12:32]: «I fjor avholdt regjeringen et toppmøte om havvind hvor formålet blant annet var «å drøfte sentrale hensyn som bør vektlegges ved tilrettelegging for havvind i Norge». Statsråden uttalte derimot den 26. august at vindmøller til havs «vil bidra til forsøpling av vårt havrom og vi har veldig mange andre interesser langs kysten som vi må ivareta, det være seg både petroleumsnæringen og skipsfarten».

Betyr dette at statsråden ikke vil legge til rette for havvind fremover?»

Statsråd Sylvi Listhaug [11:13:12]: Havvind har blitt en stor næring i Europa, og særlig i Nordsjøen bygges det store vindkraftverk til havs. Kostnadene har falt raskt, og vi kan ikke se bort ifra at vindkraft til havs i overskuelig framtid kan bli lønnsomt, selv med norske kraftpriser. Samtidig er utgangspunktet vårt et annet enn i våre naboland rundt Nordsjøen. Vi har allerede en fornybar og utslippsfri kraftforsyning, og det ligger til rette for et kraftoverskudd.

Havvind er først og fremst en forretningsmulighet for Norge, og vi ligger allerede langt framme i løypa. Equinor er en stor prosjektutvikler internasjonalt og verdensledende innen flytende vindkraft. Selskapet utviklet også verdens største flytende vindkraftverk på Tampen-området på norsk sokkel, bl.a. basert på en støtte på 2,3 mrd. kr fra Enova og over en halv milliard kroner fra NOx-fondet. Norsk leverandørindustri vinner store kontrakter, og vi eksporterer for større verdier innen vindkraft til havs enn innen de andre fornybarteknologiene. Det er bra, og regjeringen støtter opp om norske bedrifters internasjonale engasjement gjennom både Norwegian Energy Partners og næringsministerens virkemiddel. I tillegg er havvind et prioritert forskningsområde.

Regjeringens politikk er å legge til rette for utvikling av vindkraft til havs gjennom å gjøre areal tilgjengelig og fastsette spillereglene for kraftmarkedet og arealbruken til havs. Mitt departement avsluttet på senhøsten en høring av et forslag om å åpne områder til havs for vindkraft og et forslag til forskrift til havenergiloven. Vi går nå igjennom innspillene. Mange gikk i høringen imot at det legges til rette for vindkraft til havs. Fiskeri og sjøfugl

er to viktige tema. Det er derfor ikke konfliktfritt å etablere vindkraft til havs heller, men vi må balansere ulike hensyn også når det kommer til havvind. Ulike interesser må kunne leve side ved side. Bygd på den tradisjonen vi har for å ta naturen i bruk på en bærekraftig måte, skal vi finne denne balansen.

Arne Nævra (SV) [11:15:23]: Jeg takker for svaret. Men det er jo grunn til å spørre når statsråden har så motstridende uttalelser, bl.a. i pressen, om denne saken. SV er heller ikke alene. Administrerende direktør i Rederiforbundet, Harald Solberg, gikk ut like før jul og uttalte:

«Norge bør ha veldig tydelige ambisjoner om å utvikle oss som energinasjon. Olje og gass er ikke fornybare ressurser, derfor bør også Norge som energinasjon utvikle flere ben å stå på. For meg er det en gåte at myndighetene ikke i større grad tar dette inn over seg.»

Sjøfartsnæringen sier altså sjøl at dette bør være en ny satsing, og at regjeringa i dag ikke har gjort nok. Jeg vil legge til at for SV er flytende havvind det vi spesielt peker på, siden det er så kort avstand mellom teknologiene til olje og gass og til dette.

Hvordan vil statsråden arbeide med dette framover for å sikre at flytende havvind kan bli en veldig viktig vekstnæring?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:16:26]: Nå har det jo vært ute på høring forslag om å åpne to områder, og det er også gitt anledning til innspill på et tredje område. Det er helt åpenbart viktig. I tillegg har Enova tildelt 2,3 mrd. kr til Equinor, til vindparken på Tampen-området. Det er klart det er viktig for å utvikle denne næringen.

Så vil jeg si at jeg er sterkt uenig i beskrivelsen av at regjeringen ikke har gjort noe for å få flere bein å stå på. Tvert imot har jo det vært hovedpolitikken innenfor næringspolitikken – å legge til rette for et skattesystem som gjør det attraktivt å investere i Norge, sørge for at vi ikke skattlegger norske bedriftseiere hardere enn dem som er fra utlandet. Der har vi i hvert fall fått redusert dette noe. Vi har også sørget for mer penger til investering i forskning og utvikling. Og det er faktisk skapt tusenvis av nye arbeidsplasser i Norge de siste årene, nettopp på grunn av at næringslivet gjør jobben sin. Så det skal vi fortsette med, og da blir også olje- og gassnæringen viktig.

Arne Nævra (SV) [11:17:32]: Jeg takker igjen for svaret. Men skal vi begynne med en skattedebatt, tror jeg vi må ha en betydelig og lang debatt – vi kan godt kalle det en stubbesamtale, igjen, inne i skauen med statsråden. Det kan jeg gjerne ta. Da går det lang tid.

Vindkraft på land er kolossalt omstridt, ikke minst på grunn av overkjøring av lokale synspunkter og på grunn av store naturødeleggelser. Jeg noterte meg at i debatten som statsråden var med på, i dag tidlig, i Politisk kvarter – det var fra NHO-konferansen – varslet hun en ny og grundig gjennomgang av rutinene for konsesjonsbehandling. Vil et nytt regelverk ikke bare ta hensyn til lokale synspunkter, men også kreve grundigere faglige, naturfaglige, vurderinger, og at disse skal vektlegges mye sterkere? Og hva med de 18–20 prosjektene der konsesjon er gitt, men der det ikke er startet utbygging ennå – vil hun bidra til nye vurderinger av disse også?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:18:30]: Når konsesjoner er gitt, er det vanskelig å begynne å rokke ved de rammebetingelsene som man har hatt tidligere. Men jeg er veldig opptatt av at vi skal ta vare på norsk natur, at vi skal ha kjøreregler for utbygging av vindkraft på land, for vi ser at spenningen er veldig høy på dette området, og at det er mange ting å ta tak i.

Et av spørsmålene er nettopp det representanten peker på når det gjelder å se på naturverdier, og hvordan vi skal sette ulike hensyn opp mot hverandre. Så jeg kan love at det er et av de spørsmålene som vi vil se på i forbindelse med gjennomgangen av dette. Det har over mange år vært et sterkt ønske fra politikerne å få til utbygging. Mange av de konsesjonene som nå blir iverksatt, er jo gitt for veldig mange år siden. Det er ett av de spørsmålene vi må se på, og vi må sette noen tidsbegrensninger for hvor lenge man kan ha et prosjekt liggende før det realiseres. Så vi vil komme tilbake til dette.

Presidenten: Vi er i den situasjonen at neste spørsmålsstiller ikke er i salen, og statsråden som skal svare på det neste spørsmålet etter det igjen, er ikke i salen, så jeg tror vi må ta en kort pause før vi kan fortsette. Det går sikkert ikke så lang tid.

Spørsmål 2

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:21:02]: «Ifølge den nye energimarkedspakken som EU vedtok i 2019, må Statnett annethvert år utarbeide reviderte tiårige nettutviklingsplaner som skal være i tråd med EUs nettverksplaner og planer for regionale nett. Ved motstrid kan Reguleringsmyndigheten for energi, RME, be om endring i planene. NorthConnect-kabelen står på EUs liste over prioriterte prosjekt.

Mener statsråden at nye utenlandskabler vil være en suveren beslutning for norske myndigheter dersom den nye energimarkedspakken godtas av Norge?»

Statsråd Sylvi Listhaug [11:21:43]: Olje- og energidepartementet gjennomgår nå EUs ren energipakke, som nylig ble vedtatt av landene i EU. Vi skal få brakt på det rene hva som er relevant for innlemmelse i EØS-avtalen, virkninger for norsk energisektor og eventuelle behov for tilpasninger.

På samme måte som da EUs tredje energimarkedspakke ble behandlet, vil jeg sørge for at konstitusjonelle hensyn og norske interesser ivaretas fullt ut. Jeg vil også på egnet måte komme tilbake til Stortinget.

Det vil være en suveren beslutning for norske myndigheter å ta stilling til hvorvidt nye utenlandsforbindelser skal få konsesjon.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:22:22]: Jeg takker for svaret, men jeg må si at jeg hadde forventet en litt nærmere redegjørelse for de ganske tydelige bestemmelsene som ligger i ikke minst det reviderte elmarkedsdirektivet, der en f.eks. i artikkel 59, punkt 1 k, sier at reguleringsmyndigheten kan overvåke transmisjonssystemoperatørens investeringsplaner og vurdere i sin årsrapport disse planenes forenlighet med EUs nettutviklingsplan. Denne vurderingen kan omfatte anbefaling til endring i disse planene.

Det er akkurat det samme som også er referert til i artikkel 51, der Statnett får et ansvar for å utarbeide nettutviklingsplaner og revidere dem annethvert år, og der reguleringsmyndigheten får et ansvar for å følge opp dette og sjekke om det er i tråd med EUs planer, og der det også står rett ut i regelverket at en kan be om endring i disse planene. Hvordan står det seg i forhold til norsk suverenitet over utviklingen av utenlandsforbindelser?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:23:34]: Jeg mener at det aller viktigste er bare å slå fast at det vil være en suveren beslutning for norske myndigheter hvorvidt man skal gi konsesjon til nye utenlandsforbindelser. Det mener jeg må være gode nyheter. Og det er selvsagt at vi skal være med på å bestemme, og ikke bare «være med på», men vi skal bestemme hvorvidt nye kabler skal bygges.

Nå er det en sak som ligger til behandling i departementet, som veldig mange er opptatt av, og det gjelder NorthConnect. Den er nå på høring, og den vil det bli tatt stilling til etter at høringen er over. Og da er det altså norske politikere som skal ta stilling til den, ikke EU.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:24:15]: Hvis det er slik at en mener at det er norske politikere som fullt og helt skal fatte disse beslutningene, er det litt merkelig at en fra norsk side ikke har sørget for at NorthConnect-kabelen er blitt fjernet fra EUs liste over prioriterte prosjekter. I forbindelse med behandlingen av tredje energimarkedspakke på Island, der Island inngikk en erklæring med EU, var nettopp ett av de vilkårene som

islendingene hadde for å skulle tilslutte seg, at deres utenlandskabel, Icelink, skulle fjernes fra EUs liste over prioriterte prosjekter. Det har skjedd i den nye listen som har kommet.

Fra norsk side har derimot tilbakemeldingene fra Olje- og energidepartementet vært, når en har fått på høring den nye listen fra EU, at en ikke har noen merknader eller kommentarer eller forslag til endringer på EUs liste. Hvorfor sørget en ikke for å fjerne NorthConnect fra EUs liste over prioriterte prosjekter når det står i fjerde energimarkedspakke at den norske politikken skal være i tråd med EUs prioriteringer?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:25:21]: Det er sånn at EU utarbeider annethvert år en liste over energiinfrastrukturprosjekter av felles europeisk interesse. Forordninger som ikke er innlemmet i EØS-avtalen, har regler for utarbeidelsen av listen og stiller også enkelte krav til konsesjonsbehandling av prosjekter av felles interesse. Men forordningen stiller ikke krav om at prosjekter på listen skal få konsesjon – og det er det viktigste, nemlig at det er norske politikere som skal bestemme i saken om NorthConnect.

Spørsmål 3

Kjersti Toppe (Sp) [11:26:09]: «26. desember var alle ambulansfly i Finnmark ute av drift på grunn av sykdom. Da Luftambulansetjenesten HF vurderte anbudet fra Babcock, omtalte de det slik: «Det vinnende tilbudet er rangert som nr. 4 på kvalitet. Dette skyldes primært at tilbudt beredskap er lavest med færre piloter og færre reservefly enn konkurrerende tilbud. Den prismessige fordelene mer enn oppveier den reduserte kvaliteten.»

Er statsråden i dag enig med denne vurderingen, at den prismessige fordelene har oppveid den reduserte kvaliteten?»

Statsråd Bent Høie [11:26:50]: Som jeg har sagt tidligere, er jeg ikke fornøyd med at Babcock ikke har levert i henhold til kontrakten. Mitt ansvar i en slik situasjon er å sikre pasientene. Derfor har vi beholdt ekstra tiltak gjennom julen, og vi skal også videreføre ekstra beredskap gjennom vinteren, samtidig som vi selvfølgelig forventer at Babcock leverer etter avtalen.

Babcock Scandinavian AirAmbulance er en del av et stort internasjonalt konsern som leverer luftambulansetjenester over hele verden. Allerede før Luftambulansetjenesten HF inngikk kontrakt med Babcock, var dette den største leverandøren av luftambulansetjenester i Norden. Dette har vi hatt fordel av når det nå har oppstått

utfordringer med beredskapen, ved at de har kunnet hente inn flyressurser fra sin virksomhet i Sverige.

Babcock har også tidligere levert tjenester til Luftambulansetjenesten gjennom to vintre med styrket beredskap for Svalbard. Det var derfor lite som på forhånd skulle tilsi at selskapet ikke kom til å levere beredskapen som de hadde forpliktet seg til.

Anskaffelsesprosjektet som førte fram til kontrakten med Babcock, ble ledet av Sykehusinnkjøp. I tillegg ble prosjektet og anskaffelsen eksternt kvalitetssikret av advokatfirmaet Wikborg Rein.

I vurderingen av tilbudene fra selskapene som deltok i anskaffelsesprosjektet, ble kriteriene kvalitet og pris vektet med henholdsvis 60 pst. og 40 pst. Lufttransport AS skåret 10 av 10 på kvalitet, mens Babcock skåret 9,51. Det var totalt 367 krav i konkurransegrunnlaget, og tilbudene ble rangert etter 95 av disse. De øvrige 272 kravene var obligatoriske krav, og krav som skal oppfylles i kontraktsperioden. Det som ble utslagsgivende, var at Lufttransport lå betydelig høyere på pris: 47 mill. kr årlig, eller nær 300 mill. kr i første seksårsperiode av kontrakten.

Hendelsen 2. juledag skyldtes bl.a. et massivt sykdomsutbrudd ved de to basene i Finnmark. Babcock forsøkte umiddelbart å finne erstattere for de syke pilotene, men det viste seg å bli utfordrende. Det var mange piloter som måtte erstattes samtidig. 2. juledag var en også avhengig av det gikk rutefly fram til basene, noe det er mindre av i julehøytiden enn ellers i året.

Kjersti Toppe (Sp) [11:29:24]: Eg har lytta til kva statsråden svarar, men statsråden svarar jo ikkje på spørsmålet mitt. Det er ein grunn til at eg stiller spørsmålet. For det er oppsiktsvekkjande at ein statsråd igjen forsvarer anbodet som har ført landet ut i ei beredskapskrise, utan i det heile å innrømme at det var nokre veikskapar ved anbodet eller vurderingane av anbodet.

Når sjefen for luftambulansetjenesta uttaler om anbodet at det er dårlegare på beredskap, men at «den prismessige fordelene mer enn oppveier for den reduserte kvaliteten», er det interessant i dag å få vita om statsråden er enig i den vurderinga: at den prismessige fordelene har vege opp for den reduserte kvaliteten.

Statsråd Bent Høie [11:30:21]: Jeg oppfattet ikke representantens spørsmål som et generelt spørsmål om evaluering av hele anbudsprosessen. Den har jeg også redegjort for i Stortinget på et tidligere tidspunkt. Det representanten spurte om, var i hvor stor grad dette anbudet hadde betydning for håndteringen av situasjonen 2. juledag, og det svarte jeg på.

Både Babcock og Luftambulansetjenesten har planer for situasjoner med beredskapssvikt. Jeg har også

undersøkt med Luftambulansetjenesten HF om det ville vært ulike resultater av håndteringen av situasjonen 2. juledag hvis f.eks. en annen operatør hadde vunnet tilbudet. Vurderingen er at det ville det ikke vært, for da måtte en hatt ekstra piloter tilgjengelig i Alta og Kirkenes, som bodde der, og var friske. Utfordringen var at når en fikk et så massivt sykdomsutbrudd de stedene, måtte en frakte friske piloter fra andre steder i Norge, og det var krevende i en situasjon med redusert ruteflytilbud, som det er i julehøytiden.

Magne Rømmetveit hadde her teke over presidentplassen.

Kjersti Toppe (Sp) [11:31:23]: Om konkurrenten hadde fått tilbudet, hadde det vore 15 fleire pilotar i det tilbudet, så det hadde vore litt fleire å ta av, og det veit statsråden om.

Eg vil i det siste spørsmålet mitt spørja om det som vart opplyst om i føretaksmøtet 3. januar. Da gav helseministeren helseregionen i oppdrag å styrkja luftambulansetenesta med eit ekstra jettfly i Tromsø og eit ambulanshelikopter i Kirkenes gjennom vinteren, men at meirkostnadene knytte til desse ekstratiltaka skal fordelast mellom dei regionale helseføretaka.

Vi veit at Finnmarksjukehuset skal trekkja ned 120 mill. kr til neste år, Kirkenes sjukehus 30 mill. kr, bl.a. ved å kutta intensiv 2-beredskap, som helseministeren no har sagt skal førast vidare.

Kvifor vil ikkje statsråden koma med ekstramidlar i denne situasjonen?

Statsråd Bent Høie [11:32:25]: Til representantens kommentar: Jeg tror ikke representanten har fått med seg det som har vært hovedpoenget i begge mine svar, nemlig at i en situasjon med et massivt sykdomsutbrudd i Kirkenes og Alta måtte i tilfelle en stor del av disse 15 pilotene ha bodd i Kirkenes og Alta for at det skulle hatt en effekt. Det er det liten grunn til å tro at de hadde gjort. Dermed var utfordringen å få dem opp til Kirkenes og Alta med rutefly 2. juledag, når det er redusert ruteflytilbud. Jeg vil tro at representanten også er klar over som ukependler til Bergen at i julehøytiden er det færre fly som går.

Så til representantens spørsmål: Ja, jeg er veldig opptatt av at vi nå har forhøyet beredskap gjennom vinteren. Da har jeg sagt at det ikke er en regning Helse Nord skal ta alene. I første runde fordeler vi den sånn at det i all hovedsak blir Helse Sør-Øst som tar den største delen. Så skal regjeringen komme tilbake til dette i revidert budsjett, slik vi gjør med andre saker. Jeg regner med at representanten ikke mener at vi skulle ha ventet med dette tiltaket til revidert budsjett.

Spørsmål 4

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [11:33:50]: «Fafø har på oppdrag fra Fellesorganisasjonen gjennomført en større undersøkelse om vold og trusler i helse- og sosialsektoren, «Vold, trusler og trakassering i helse- og sosialsektoren», Fafø-rapport 2019:32. Rapporten avdekker et alvorlig omfang av vold og trusler mot ansatte. 45 prosent av dem som jobber med barn, unge og voksne med spesielle behov, har det siste året opplevd vold eller trusler på jobb.

Hvilke nye tiltak vil statsråden vurdere for å sikre at alle kan være trygge på jobb?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:34:33]: La meg starte med å si godt nyttår og takke for et godt spørsmål om et viktig tema.

Jobben skal være et trygt sted, der vi kan utvikle oss faglig og menneskelig. For noen handler likevel jobbhverdagen også om fare for vold, trusler og sjukane. Ansatte i barnevernet, helse- og omsorgspersonell, lærere og ansatte i politiet og fengselsvesenet vet vi er særlig utsatt.

Myndighetene har hatt, har og vil fortsatt rette stor oppmerksomhet mot denne problemstillingen. I 2017 fikk vi på plass et nytt regelverk om vold og trusler i arbeidslivet. En egen veileder om vold og trusler ligger på Arbeidstilsynets hjemmeside. I perioden 2016–2019 har Arbeidstilsynet hatt en rekke aktiviteter rettet mot utsatte næringer, der hovedbudskapet er at vold og trusler kan forebygges, og at arbeidsgiveren har det overordnede ansvaret.

Gjennom tilsyn erfarer imidlertid Arbeidstilsynet at det i mange virksomheter er mangel på kunnskap om hvordan vold og trusler bør og kan forebygges. Innenfor helse- og omsorgssektoren har Arbeidstilsynet gitt pålegg i 85 pst. av tilsynene. I tre av fire tilsyn har det vist seg at vold og trusler ikke forebygges i tilstrekkelig grad. I halvparten av tilsynene har ikke arbeidsgiveren vurdert risiko ved alenearbeid, og i 45 pst. av tilsynene har ikke arbeidsgiveren sørget for nødvendig opplæring og øvelse.

Arbeidstilsynet har også gjennomført egne dialogseminarer og veiledningsmøter med kommuner og private tilbydere av helse- og sosialtjenester. Disse aktivitetene videreføres i 2020. Det betyr fortsatt utstrakt veiledning og tilsyn.

Jeg mener at vi har et godt regelverk på dette området. Tilsynserfaringene viser imidlertid tydelig at mange virksomheter fortsatt har en vei å gå når det gjelder gjennomføringen. Jeg har imidlertid tro på at Arbeidstilsynets fortsatte innsats på dette området vil føre til at virksomhetene får bedre kunnskap om de kravene som gjel-

der, og blir mer bevisste på hva som må til for å sikre gode og trygge arbeidsplasser.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [11:37:00]: Jeg takker for svaret og benytter muligheten til også å ønske statsråden godt nyttår – et nytt år med nye muligheter til å gjøre mer for at vi alle skal være trygge på jobb.

For det er, som statsråden tok opp i svaret sitt, riktig at vi fikk på plass nye regler i 2017, men dessverre viser undersøkelser, som også statsråden tok opp, at reglene ofte – for ofte – ikke blir fulgt, og at ikke alle er klar over hva som ligger i dette regelverket. Funnene viser at det er mangler i det systematiske arbeidet med å redusere omfanget av vold og trusler. De ansattes organisasjoner har bl.a. tatt til orde for å få på plass dagbøter, slik at Arbeidstilsynet har et virkemiddel å gi til institusjoner og bedrifter som ikke følger pålegg til å følge lover og forskrifter. Er det noe statsråden vil vurdere?

Statsråd Anniken Hauglie [11:37:57]: Jeg opplever at det er stor enighet om behovet for oppmerksomhet rundt dette, og også kraftfulle tiltak for å bekjempe det.

Mitt poeng og det som var viktig for oss da vi endret regelverket i 2017, var at arbeidsgiveren skulle ansvarliggjøres når det gjelder å kartlegge risikofaktorer på den enkelte arbeidsplass. Det er viktig å huske at ulike næringer og ulike bransjer har ulike utfordringer. Det betyr at de enkelte arbeidsgiverne må kartlegge hva som er særegent for deres næring. I noen næringer er seksuell trakassering en utfordring, i andre bransjer er det vold som er utfordringen, og da må tiltakene gjenspeile det.

Vi har vært opptatt av å bedre Arbeidstilsynets verktøykasse generelt når det gjelder sanksjonsmuligheter overfor arbeidsgivere som ikke ivaretar sine ansatte på en god måte. Jeg skal være den første til å vurdere nye tiltak der det er nødvendig. Jeg har imidlertid også vært opptatt av at de regelverkene vi nå har, skal virke på en god måte.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [11:39:04]: Takk for svar. Jeg tror det er viktig, som statsråden også trekker fram, at Arbeidstilsynet har mange nok, gode nok og kraftfulle nok verktøy i verktøykassen sin for å kunne slå ned på dette. Vi ser av undersøkelser at omfanget er skremmende stort. Men også i arbeidet mot vold på jobb er bemanning og kompetanse viktige faktorer. Det å forebygge og være tidlig nok ute for å unngå situasjoner krever at man er mange nok mennesker på jobb. I tillegg trekker ansatte fram at de ofte ikke er trygge nok i situasjonen.

I arbeidet mot vold på jobb er det viktig at vi snur hver eneste stein for å sørge for at flest mulig skal være trygge. Jeg lurer på: Vil statsråden ta initiativ til å få på

plass en bedre kunnskapsplattform om årsaker til vold på jobben?

Statsråd Anniken Hauglie [11:39:56]: Jeg mener at vi egentlig vet ganske mye om vold og trusler på jobb. Det foreligger flere forskningsrapporter som viser både de ulike bransjenes utfordringer og omfanget av dem. Ikke minst har flere Fafo-rapporter vist omfanget og hvilken type trakassering som forekommer.

Jeg tror at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å forebygge – det er kanskje det aller viktigste tiltaket vi kan sette inn. Arbeidstilsynet spiller en viktig rolle der. 300 kommuner har nå fått tilbud om veiledning eller hatt tilsyn. Det å bevisstgjøre arbeidsgiverne, at arbeidsgiverne og arbeidstakerne i fellesskap jobber for å kartlegge risikofaktorene på den enkelte arbeidsplass, er kanskje det aller viktigste vi kan gjøre.

HMS-arbeid – helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid – er ferskvare, man skal ikke tro at et veiledningsseminar i seg selv er nok. Dette er noe man må jobbe med kontinuerlig på den enkelte arbeidsplass. Det er kanskje det aller viktigste tiltaket vi kan sette inn.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Emilie Enger Mehl til justis- og innvandringsministeren, vil verta teke opp av representanten Per Martin Sandtrøen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [11:41:16]: «Domstolkommisjonen foreslår sammenslåing av Nord-Gudbrandsdal tingrett, Sør-Gudbrandsdal tingrett, Nord-Østerdal tingrett, Sør-Østerdal tingrett, Gjøvik tingrett og Hedmarken tingrett til Innlandet tingrett. Domstolkommisjonen foreslår at hovedrettstedet legges til Hamar, men av hensyn til tilgjengelighet og reisetid foreslås det å opprettholde en avdeling på Tynset.

Hvem ser statsråden for seg at eventuelt skal ha kompetanse til å opprette og nedlegge denne typen avdelinger som Domstolkommisjonen legger opp til?»

Statsråd Jøran Kallmyr [11:41:51]: Takk for spørsmålet. Jeg har stor forståelse for at det er stor interesse der ute for å få en avklaring i denne saken, men det er altså slik at Domstolkommisjonen leverte sin utredning om struktur den 1. oktober. Domstolkommisjonens forslag er altså ikke et uttrykk for regjeringens politikk, men en faglig anbefaling. Regjeringen har ikke tatt stilling til hvordan kommisjonens forslag skal følges opp, og regjeringen kommer heller ikke til å ta stilling til det konkrete forslaget før utredningen har vært på en høring.

Det er viktig at alle som er berørt av de forslagene som er foreslått i utredningen, får en anledning til å uttale seg. Det kan f.eks. være advokatmiljøet rundt mindre tingretter som ønsker å komme med sine synspunkter. Derfor er høringen her nå en viktig del av den utredningen som departementet skal gjøre, og som vil være en del av regjeringens beslutningsgrunnlag.

Jeg kan derfor ikke på det nåværende tidspunkt svare på hvor jeg ser for meg at kompetansen til å opprette eller nedlegge avdelinger i en eventuell ny struktur skal ligge. Dette vil være en del av den saken vi eventuelt fra regjeringens side kommer til å fremme til Stortinget. Jeg har lyst til bare å understreke at her kommer regjeringen, hvis det skal bli noen større endringer, til å fremme en sak for Stortinget. Selv om den formelle kompetansen til å gjøre endringer ligger til regjeringen, er det vanlig praksis at man fremmer det for Stortinget som en sak.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [11:43:29]: Det er viktig at miljøene som blir berørt, høres. Domstolkommisjonen peker på behovet for økt produktivitet, og det begrunner delvis derfor rådet om nedleggelse og sentralisering av tingretter. Domstoladministrasjonens årsstatistikk for 2018 viser at saksbehandlingstiden ved Nord-Østerdal og Sør-Østerdal tingrett er vesentlig lavere enn ved f.eks. både Oslo tingrett, Bergen tingrett og Sør-Trøndelag tingrett. Nord-Østerdal og Sør-Østerdal tingrett har i en felles uttalelse til Domstolkommisjonen foreslått en sammenslåing av de to tingrettene samtidig som begge rettsstedene bevarer.

Er dette forslaget, fra to tingretter som i høyeste grad har vært drevet med høy effektivitet, et forslag statsråden vil se nærmere på?

Statsråd Jøran Kallmyr [11:44:17]: Som også Riksrevisjonen påpekte, er det ofte slik at de mindre rettsstedene kan ha høy effektivitet, men samtidig er det et misforhold mellom ressurstilgangen på de mindre rettsstedene kontra f.eks. de større rettsstedene, som betyr at man har f.eks. mange færre saker per ressurs i de mindre. Derfor er det en slags skjevdeling av ressurser mellom de mindre og de større.

Dette betyr ikke nødvendigvis at den eneste løsningen på det er å måtte nedlegge de mindre rettsstedene. Det kan også være andre typer løsninger vi synes er aktuelle her som vi nå vurderer, f.eks. å gjøre noe med rettskretsene, slik at man kan overflytte saker eller flytte dommere til å hjelpe til på de større rettsstedene. Dette er en av de tingene både Riksrevisjonen har pekt på er

nødvendig og også Domstolkommisjonen har vurdert i sitt forslag, og som det er viktig for oss i regjeringen å kunne gå nærmere inn på.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [11:45:21]: I tillegg til å peke på behovet for produktivitet, hevder også Domstolkommisjonen at man trenger færre domstoler for å sikre bl.a. faglig gode avgjørelser. I et intervju med Rett24 rett før jul uttaler Jens Edvin A. Skoghøy, som er professor i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø og mangeårig høyesterettsdommer:

«Det er ikke slik at kvaliteten på domstolene øker proporsjonalt med størrelsen. I min tid som dommer i Høyesterett kan jeg ikke huske at de store tingrettene i særlig grad utmerket seg positivt. Jeg vil nok heller si: Snarere tvert imot!»

Deler statsråden Domstolkommisjonens syn om at større domstoler er nødvendig for å sikre faglig gode avgjørelser?

Statsråd Jøran Kallmyr [11:46:06]: Som advokat selv har jeg vært i både større og mindre domstoler, og jeg må si at mindre domstoler kan framvise den ypperste kvalitet på sorenskrivere. Men jeg er også kjent med at enkelte tingretter i Norge har slitt med rekrutteringen, har slitt med å få f.eks. personer med gode karakterer til å bli dommerfullmektige. Det er jo et paradoks at i enkelte rettskretser i Norge i dag er på en måte kravet for å bli dommerfullmektig langt lavere enn i andre rettskretser. Det kan utfordre kvaliteten.

En annen ting som også kan utfordre kvaliteten, er det at man nå går inn i en situasjon der jussen er blitt mer komplisert. Nav-saken er et godt eksempel på det. Det er klart at her vil det være fordel med noe større miljø, sånn at man kan lære av hverandre, men nok en gang: Det betyr ikke nødvendigvis at man trenger å legge ned noen rettssteder.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed omme.

Sak nr. 3 [11:47:10]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er kartet for i dag ferdig handsama.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

